

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 256/2012-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. septembra 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti T., s. r. o., Ž., zastúpenej advokátom Mgr. M. B., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 185/2011 z 9. februára 2012, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti T., s. r. o., podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 185/2011 z 9. februára 2012 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 185/2011 z 9. februára 2012 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti T., s. r. o., trovy konania v sume 404,37 € (slovom štyristoštyri eur a tridsaťsedem centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. M. B., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. apríla 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti T., s. r. o., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. M. B., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 185/2011 z 9. februára 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka má v konaní vedenom Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 186/2010 postavenie žalovanej. Žalobkyňou v tomto konaní je Slovenská republika – Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina (ďalej len „žalobkyňa“), pričom predmetom sporu je vypratanie nehnuteľnosti.

V rámci konania podala žalobkyňa návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhala, aby vo veci konajúci súd sťažovateľke zakázal do právoplatného skončenia konania veci umiestňovať na presne špecifikovaných nehnuteľnostiach — pozemkoch predajné stánky a tiež by jej zakázal tieto nehnuteľnosti zapožičať, dať do nájmu a podnájmu tretím osobám.

O prvom návrhu žalobkyne na nariadenie predbežného opatrenia z 20. augusta 2010 rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 4 C 186/2010 z 30. septembra 2010 tak, že mu vyhovel. Proti označenému uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 6 Co 402/2010

z 15. decembra 2010 tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil a návrh žalobkyne zamietol. Dôvodom zamietnutia návrhu žalobkyne bola podľa právneho záveru krajského súdu skutočnosť, že žalobkyňa nijakým spôsobom neosvedčila, že sťažovateľka umiestnila na sporných nehnuteľnostiach ďalšie predajné stánky. Uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 28. decembra 2010.

Dňa 11. januára 2011 podala žalobkyňa na okresnom súde ďalší návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa dožadovala uloženia rovnakých zákazov sťažovateľke ako v prípade prvého návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Svoj druhý návrh na nariadenie predbežného opatrenia odôvodnila žalobkyňa rovnakými skutočnosťami ako v prvom návrhu. Navyše, žalobkyňa uviedla, že napriek tomu, že sťažovateľka bola informovaná o podaní návrhu na začatie konania, umiestnila 9. septembra 2010 na sporných nehnuteľnostiach ďalší predajný stánok. Na preukázanie tejto skutočnosti predložila žalobkyňa fotografiu z 9. septembra 2010. Žalobkyňa taktiež okresnému súdu predložila oznámenie sťažovateľky z 27. októbra 2010 o umiestnení ďalšieho predajného stánku na sporných nehnuteľnostiach.

Okresný súd uznesením sp. zn. 4 C 186/2010 z 8. februára 2011 druhému návrhu žalobkyne na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel. Sťažovateľka opäť podala proti označenému uzneseniu okresného súdu odvolanie.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 7 Co 105/2011 z 31. marca 2011 tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu čiastočne zmenil, a to tak, že sťažovateľke uložil len zákaz umiestňovať na sporné nehnuteľnosti predajné stánky a dať sporné nehnuteľnosti do podnájmu tretím osobám (teda nezakázal sťažovateľke sporné nehnuteľnosti zapožičať a dať do nájmu tretím osobám, pozn.).

Uznesenie odvolacieho súdu napadla sťažovateľka dovolaním, pričom jeho prípustnosť odvodzovala z § 237 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) poukazujúc na skutočnosť, že o tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, keďže o identickom návrhu žalobkyne na vydanie identického predbežného opatrenia bolo už

právoplatne rozhodnuté uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Co 402/2010 z 15. decembra 2010, ktorým bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 185/2011 z 9. februára 2012 bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté.

Podľa tvrdenia sťažovateľky napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka zastáva názor, že v danom prípade je nepochybné, že v prípade rozhodovania o druhom návrhu žalobkyne na nariadenie predbežného opatrenia bola daná totožnosť účastníkov a tiež predmetu konania tak, ako v prípade rozhodovania o prvom návrhu žalobkyne na nariadenie predbežného opatrenia. Druhý návrh žalobkyne na nariadenie predbežného opatrenia podľa sťažovateľky vychádzal z rovnakých skutkových okolností ako prvý návrh. Jediná zmena spočívala v tom, že žalobkyňa v druhom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia predložila aj dôkazy preukazujúce svoje tvrdenia, a to fotografiu z 9. septembra 2010 a oznámenie z 27. októbra 2010. Podľa názoru sťažovateľky žalobkyňa mohla a mala tieto dôkazy predložiť už v konaní o jej prvom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, a to aj v rámci odvolacieho konania, keďže krajský súd o jej odvolaní rozhodol až 15. decembra 2010, pričom uvedené veci (fotografia a oznámenie) predložené žalobkyňou ako dôkaz „vznikli“ skôr, ako vo veci prvýkrát rozhodol krajský súd, t. j. „... k žiadnej zmene skutkových okolností nemohlo dôjsť, pretože skutočnosti, ktoré osvedčujú listiny zo dňa 09. 09. 2010 a zo dňa 27. 10. 2010, nastali ešte pred tým, ako bolo prvé konanie právoplatne skončené.

... Nie je prípustné prelamovať nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia tým, že sa predloží nový dôkaz... Došlo by tým v podstate k obchádzaniu inštitútu obnovy konania podľa § 228 O. s. p., ako mimoriadneho opravného prostriedku.“

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 09. 02. 2012 sp. zn. 3 Cdo 185/2011 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

2. Uznesenie Najvyššieho súd SR zo dňa 09. 02. 2012 sp. zn. 3 Cdo 185/2011 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 256/2012-16 z 18. mája 2012 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu najvyššieho súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a predseda najvyššieho súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu najvyššieho súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 2. júla 2012 uviedol, že sťažnosť považuje za nedôvodnú. Podľa predsedu najvyššieho súdu v napadnutom uznesení najvyšší súd uskutočnil výklad ustanovení týkajúcich sa prípustnosti dovolania v súlade so zaužívanou praxou najvyššieho súdu, pričom v odôvodnení napadnutého uznesenia sa vyčerpávajúcim spôsobom vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky. Osobitne poukázal na stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu zo 16. mája 2011 uverejnené pod č. 25 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 3/2011 (ďalej len „stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu“).

Skutočnosť, že sa sťažovateľka s napadnutým uznesením nestotožňuje, nezakladá podľa predsedu najvyššieho súdu dôvodnosť sťažnosti.

Zo stanoviska sťažovateľky zo 6. augusta 2012, ktoré je reakciou na vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu, vyplýva, že sťažovateľka trvá na argumentácii uvedenej v sťažnosti a osobitne poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd síce poukazuje na stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, avšak v jej právnej veci sa zásadami v tomto stanovisku uvedenými neriadil. Poukazuje na to, že z napadnutého uznesenia, ale ani z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu na jej sťažnosť nevyplýva, aké skutkové okolnosti, *„ktorými navrhovateľka osvedčovala dôvodnosť druhého návrhu na nariadenie predbežného opatrenia sa zmenili, prípadne v čom došlo k zmene. Napadnuté uznesenie odporcu a aj jeho vyjadrenie sa obmedzujú len na konštatovanie zmeny skutkových okolností, ale neobsahujú žiadne konkrétne odôvodnenie, nie je zrejmé, o aké konkrétne skutkové okolnosti by malo ísť a v čom by zmena mala spočívať.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 185/2011 z 9. februára 2012. Napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu, ktorým tento zmenil rozhodnutie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia (čiastočne rozsah predbežného opatrenia vydaného okresným súdom zúžil, pozn.), ako neprípustné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (pozri napr. II. ÚS 63/06).

V súvislosti s posudzovaním sťažnosti sťažovateľky ústavný súd považoval za potrebné poukázať aj na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor

natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Kľúčová námietka sťažovateľky spočíva v tom, že všeobecné súdy meritórne rozhodovali o druhom návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia, aj keď tento vychádzal z celkom identických skutkových okolností ako prvý návrh žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia, týkal sa toho istého predmetu konania a tých istých účastníkov konania, pričom o prvom návrhu žalobkyne na nariadenie predbežného opatrenia z 20. augusta 2010 bolo právoplatne rozhodnuté uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Co 402/2010 z 15. decembra 2010 tak, že jej návrh bol v celom rozsahu zamietnutý. Podľa presvedčenia sťažovateľky právoplatné rozhodnutie všeobecných súdov o prvom návrhu sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia založilo prekážku veci právoplatne rozsúdenej, a preto o druhom návrhu žalobkyne, ktorý neobsahoval nové skutkové okolnosti, nemali všeobecné súdy konať, ale konanie o ňom mali zastaviť.

Sťažovateľka tvrdí, že v danom prípade nemožno považovať za nové skutkové okolnosti fakt, že žalobkyňa spolu s druhým návrhom na vydanie predbežného opatrenia predložila aj dôkazy preukazujúce jej tvrdenia, a to fotografiu z 9. septembra 2010 a oznámenie z 27. októbra 2010, keďže tieto dôkazy, ako vyplýva z časových okolností posudzovanej veci, mala (mohla mať) žalobkyňa k dispozícii už počas konania o jej prvom návrhu na vydanie predbežného opatrenia, keďže krajský súd ako odvolací súd o tomto prvom návrhu rozhodoval až 15. decembra 2010 (uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Co 402/2010 z 15. decembra 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28. decembra 2010, pozn.), preto tieto dôkazy mala a mohla predložiť súdu už v konaní o jej prvom návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Sťažovateľka prípustnosť svojho dovolania odvodzovala z § 237 písm. d) OSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, a odôvodnila ho tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 [§ 241 ods. 2 písm. a) OSP].

Najvyšší súd na rozdiel od sťažovateľky dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k vade v zmysle § 237 písm. d) OSP, keďže v druhom návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia existovali nové skutkové okolnosti, a preto právoplatné rozhodnutie súdov o prvom návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia nezakladalo prekážku res iudicata, a teda dovolanie v danom prípade prípustné nie je.

V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza:

«Prekážka rozsúdenej veci (res iudicata) patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania musí viesť k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva vtedy, ak má byť v novom konaní prejednaná tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb.

Navrhovateľka doručila 11. januára 2011 súdu ďalší návrh na nariadenie predbežného opatrenia (ďalej len „druhý návrh na nariadenie predbežného opatrenia“), ktorým žiadala zhodne s prvým návrhom na nariadenie predbežného opatrenia, aby súd odporkyni zakázal 1. umiestňovať na nehnuteľnosti predajné stánky, 2. nehnuteľnosť zapožičať, dať do nájmu, podnájmu tretím osobám. Navrhovateľka tento návrh doplnila o nové skutkové okolnosti, na základe ktorých odporkyňa 9. septembra a 27. októbra 2010 umiestnila na nehnuteľnosti ďalšie predajné stánky, na preukázanie ktorých priložila k návrhu oznámenie odporkyne z 27. októbra 2010 o umiestnení predajného stánku o výmere 10 m² na nehnuteľnosti, ako i fotografiu urobenú 9. septembra 2010...

Právoplatné uznesenie o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nie vždy zakladá prekážku veci právoplatne rozhodnutej v zmysle § 159 ods. 3 O. s. p. v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p.; je tomu tak len vtedy, ak nedôjde k zmene skutkových okolností. Pokiaľ však po vydaní uznesenia zamietajúceho návrh na nariadenie predbežného opatrenia dôjde k zmene pomerov (k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie), nezakladá už právoplatné rozhodnutie zamietajúce návrh na nariadenie predbežného opatrenia prekážku veci právoplatne rozhodnutej a súd môže rozhodnúť o novom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, i keby išlo o návrh toho istého účastníka s petitom identickým ako bol petit návrhu na nariadenie predbežného opatrenia,

ktorý bol skôr (pred zmenou pomerov) právoplatne uznesením súdu zamietnutý (porovnaj aj stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. mája 2011 uverejnené pod č. 25 v Zbierke stanovísk NS a súdov SR č. 3/2011).

Keďže v danom prípade po právoplatnom rozhodnutí o zamietnutí prvého návrhu na nariadenie predbežného opatrenia došlo k zmene skutkových okolností, ktorými navrhovateľka osvedčovala dôvodnosť druhého návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a nutnosť dočasnej úpravy pomerov medzi účastníkmi konania, rozhodnutiu o druhom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nebránila prekážka veci právoplatne rozhodnutej v zmysle § 159 ods. 3 O. s. p. v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p. Z toho dôvodu je námietka odporkyne o existencii vady v zmysle § 237 písm. d/ O. s. p. nedôvodná.»

V stanovisku občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, na ktoré poukázal aj predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti, sa uvádza:

«Účelom predbežného a opatrenia je zabezpečiť predbežnú (dočasnú) úpravu pomerov účastníkov konania alebo odstrániť riziko ohrozenia výkonu súdneho rozhodnutia. I keď rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nie je rozhodnutím vo veci samej, má pre osoby dotknuté týmto súdnym rozhodnutím závažné dôsledky. V záujme ich právnej istoty zákon predchádza tomu, aby – v tej istej veci (pre účely tohto stanoviska to znamená o tom istom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia podanom rovnakým účastníkom konania za nezmenených skutkových okolností) – bolo predbežné opatrenie nariadené niekoľkokrát alebo aby o tom istom návrhu boli vydané rozdielne (protichodné) rozhodnutia. Tento účel zabezpečuje Občiansky súdny poriadok negatívnou podmienkou konania – požiadavkou, aby rozhodnutiu nebránila prekážka veci začatej v zmysle § 83 O. s. p. alebo právoplatne rozhodnutej v zmysle § 159 ods. 3 O. s. p. I keď sú tieto ustanovenia zaradené v tretej časti Občianskeho súdneho poriadku („Konanie v prvom stupni“), je na dosiahnutie účelu zákona sledovaného inštitútom predbežného opatrenia potrebné aplikovať ich primerane aj v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia pred začatím konania.

Uznesenie, ktorým súd zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia, vytvára prekážku veci právoplatne rozsúdenej (§ 159 ods. 3 O. s. p. v spojení s § 167 ods. 1 O. s. p.), v dôsledku čoho súd nemôže ten istý návrh znovu prejednávať.

Prekážka rei iudicatae nastáva momentom právoplatnosti rozhodnutia. Len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže byť v rozsahu záväznosti výroku rozhodnutia „táto vec“ prejednávaná znova. To však platí len potiaľ, pokiaľ je daná „totožnosť veci“. Za tú istú vec v zmysle § 159 ods. 3 O. s. p. treba v novom konaní považovať ten istý nárok, o ktorom sa už prv právoplatne rozhodlo, ak sa opiera o ten istý právny dôvod vyplývajúci z totožného skutkového stavu. Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, keď ten istý nárok alebo stav vymedzený petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, na základe ktorých bol uplatnený, t.j. o nárok založený na rovnakom právnom dôvode a vyplývajúci z rovnakých skutkových okolností. Pre posúdenie, či je daná prekážka právoplatne rozhodnutej veci, nie je významné, ako bol skutok, ktorý bol predmetom konania, posúdený po právnej stránke. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, keď bol skutok súdom posúdený po právnej stránke nesprávne alebo neúplne. Pokiaľ ide o totožnosť účastníkov, nie je samo osebe významné, ak majú tí istí účastníci v rôznych konaniach rozdielne procesné postavenie (napr. ak v jednom konaní vystupujú ako žalovaní a v druhom ako žalobcovia). Tých istých účastníkov sa konanie týka aj vtedy, ak v neskoršom konaní vystupujú právni nástupcovia (z dôvodu singulárnej alebo univerzálnej sukcesie) účastníkov, ktorí sú (boli) účastníkmi už skončeného konania.

Pre názor, že mimoriadne dovolanie smerujúce proti takémuto rozhodnutiu je bez ďalšieho procesne neprípustné z dôvodu, že ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu možno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (novým podaním tohto istého návrhu na nariadenie predbežného opatrenia), nedávajú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku žiadny podklad.

Pokiaľ ale po vydaní uznesenia zamietajúceho návrh na nariadenie predbežného opatrenia dôjde k zmene pomerov (k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie), nezakladá už právoplatné rozhodnutie zamietajúce návrh na nariadenie predbežného opatrenia prekážku veci rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O. s. p.) a súd môže rozhodnúť o novom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, i keby prípadne išlo o návrh toho istého účastníka s petitom identickým ako bol petit návrhu na nariadenie

predbežného opatrenia, ktorý bol skôr (pred zmenou pomerov) právoplatne zamietnutý uznesením súdu. Len v prípade takejto zmeny pomerov by do úvahy prichádzala možnosť dosiahnutia ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu iným právnym prostriedkom (§ 243e ods. 1 O. s. p.) – podaním nového návrhu na nariadenie predbežného opatrenia; len v takomto prípade by uvedená možnosť dosiahnutia ochrany práv a zákonom chránených záujmov mohla viesť k odmietnutiu mimoriadneho dovolania ako procesne neprípustného.»

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd považoval predloženie dôkazov žalobkyňou – fotografie z 9. septembra 2010 a oznámenia sťažovateľky z 27. októbra 2010 za nové skutkové okolnosti, ktoré odôvodňovali meritórne prerokovanie druhého návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia. V tomto smere nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľky, že z napadnutého uznesenia nie je zrejmé, ktoré skutkové okolnosti považoval najvyšší súd za nové, spôsobujúce zmenu skutkového stavu oproti skutkovému stavu existujúcemu v čase rozhodovania všeobecných súdov o prvom návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia. Najvyšší súd v tejto súvislosti najprv v napadnutom uznesení sumarizoval obsah prvého a druhého návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia a následne uviedol: „... v danom prípade po právoplatnom rozhodnutí o zamietnutí prvého návrhu na nariadenie predbežného opatrenia došlo k zmene skutkových okolností, ktorými navrhovateľka osvedčovala dôvodnosť druhého návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a nutnosť dočasnej úpravy pomerov medzi účastníkmi konania, rozhodnutiu o druhom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nebránila prekážka veci právoplatne rozhodnutej v zmysle § 159 ods. 3 O. s. p. v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p. Z toho dôvodu je námietka odporkyne o existencii vady v zmysle § 237 písm. d) O. s. p. nedôvodná.“

Na druhej strane sa ústavný súd stotožňuje s podstatou kľúčovej námietky sťažovateľky založenej na skutkovo overiteľnom tvrdení, podľa ktorého v čase od rozhodovania všeobecných súdov o prvom návrhu žalobkyne na nariadenie predbežného opatrenia nevznikli nové skutočnosti, ktoré by mohli spochybníť prekážku res iudicata (prekážku veci právoplatne rozsúdenej).

Je totiž nespochybniteľné, že uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Co 402/2010 z 15. decembra 2010, ktorým krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 C 186/2010 z 30. septembra 2010 tak, že prvý návrh žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia zamietol, nadobudlo právoplatnosť 28. decembra 2010. Rovnako je nepochybné, že dôvodom na zamietnutie prvého návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia bola skutočnosť, že žalobkyňa svoje tvrdenia o tom, že sťažovateľka na sporných nehnuteľnostiach umiestňuje predajné stánky, nijakým spôsobom nepreukázala. Taktiež je nepochybné, že dôkazy — fotografia z 9. septembra 2010 a oznámenie sťažovateľky z 27. októbra 2010, ktoré bolo žalobkyni doručené toho istého dňa (vyplýva to z uznesenia okresného súdu sp. zn. 4 C 186/2010 z 8. februára 2011, pozn.), predchádzajú tak rozhodnutiu okresného súdu o prvom návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia (fotografia), ako aj rozhodnutiu krajského súdu o prvom návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia (fotografia a oznámenie).

Z právnej vety citovaného stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vyplýva, že *„pokiaľ nedôjde k zmene skutkových okolností, tvorí právoplatné uznesenie, ktorým súd zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia, prekážku veci právoplatne rozsúdenej (§ 159 ods. 3 O. s. p. v spojení s § 167 ods. 1 O. s. p.)“*.

Z právnych záverov vyslovených najvyšším súdom v napadnutom uznesení, ako aj v stanovisku občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vyplýva, že podstatnou skutočnosťou z pohľadu prekážky veci právoplatne rozsúdenej v konaní o predbežnom opatrení (pri zachovaní totožnosti predmetu konania a účastníkov konania) je otázka zmeny skutkových okolností oproti stavu, aký tu bol v čase rozhodovania o predchádzajúcom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Je zjavné, že žalobkyňa mala k dispozícii dôkazy, ktorými preukazovala svoje tvrdenia (prinajmenšom pokiaľ ide o oznámenie sťažovateľky z 27. októbra 2010) už v čase rozhodovania všeobecných súdov o jej prvom návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Ide teda o skutkové okolnosti a dôkazy o nich, ktoré existovali a boli v dispozícii žalobkyne

už v čase rozhodovania všeobecných súdov o jej prvom návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Za takýchto skutkových okolností nebolo podľa názoru ústavného súdu možné dospieť k záveru o (existencii) zmene skutkových okolností v posudzovanej veci oproti času, keď všeobecné súdy rozhodovali o prvom návrhu žalobkyne na nariadenie predbežného opatrenia. Skutkové okolnosti a dôkazy, na ktoré žalobkyňa poukázala vo svojom druhom návrhu na vydanie predbežného opatrenia, totiž zjavne existovali a boli v dispozícii žalobkyne už v čase rozhodovania všeobecných súdov o tomto (prvom) návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Opačný záver vyjadrený v napadnutom uznesení najvyššieho súdu považuje ústavný súd preto za arbitrárny a nemajúci navyše oporu ani v doterajšej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu; ide o právny názor, ktorý je z ústavného hľadiska neakceptovateľný a neudržateľný.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 185/2011 z 9. februára 2012 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o tom, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 185/2011 z 9. februára 2012 bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa ústavy, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o jeho zrušení a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky aj vrátiť vec v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde najvyššiemu súdu na nové prerokovanie (bod 2 výroku nálezu). Po zrušení napadnutého uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie bude najvyšší súd povinný opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). V danom prípade bude preto povinnosťou najvyššieho súdu s prihliadnutím na závery uvedené v časti II tohto nálezu ústavne akceptovateľným spôsobom sa vysporiadať s otázkou časového okamihu zmeny skutkových okolností v posudzovanej veci, a tým aj s otázkou aplikovateľnosti zásady prekážky veci právoplatne rozsúdenej na vec sťažovateľky.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom Mgr. M. B., B. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá bola 763 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2012. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti, vyjadrenie zo 6. augusta 2012) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 127,16 €, t. j. spolu 381,48 €, čo spolu s režijným paušálom trikrát po 7,63 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 404,37 €. Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP (bod 3 výroku tohto nálezu)].

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. septembra 2012